

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ภาคการค้า พ.ศ. 2553 ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสามารถในการจัดการด้านโลจิสติกส์ของสถานประกอบการในภาคการค้า และเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัด (KPIs) ที่จำเป็นสำหรับการประเมินผลระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย

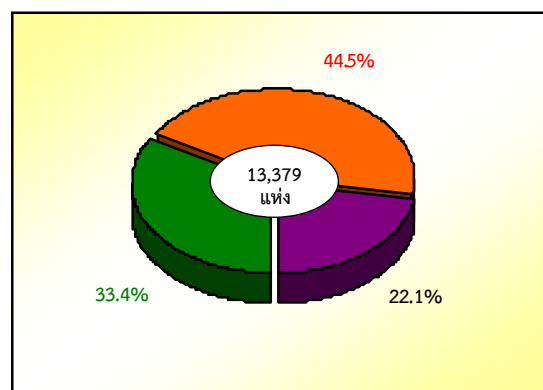
การสำรวจข้อมูลศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ภาคการค้า พ.ศ. 2553 ครั้งนี้ สสช. ได้ดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง โดยคํมรวมสถานประกอบการธุรกิจทางการค้าที่มีคนทำงานตั้งแต่ 16 คนขึ้นไป ทั่วประเทศ ซึ่งประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการขายส่ง การขายปลีก ยกเว้น การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ตามการจัดประเภทอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามมาตรฐานสากล (ประเภท G : ISIC Rev.3)

สำหรับการปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 2553 โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสถานประกอบการต่างๆ ที่อยู่ในคํมรวมโดยมีสถานประกอบการที่ตกเป็นตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 5,217 แห่ง จากจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 13,379 แห่ง และข้อมูลที่น่าสนใจในรายงานฉบับนี้เป็นผลของการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา (1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2552) สรุปได้ดังนี้

1. จำนวนสถานประกอบการ จำแนกตามหมวดธุรกิจ

จากจำนวนสถานประกอบการภาคการค้าทั่วประเทศทั้งสิ้น 13,379 แห่ง พบว่า ร้อยละ 44.5 ประกอบธุรกิจการขายส่งและการค้าเพื่อค่านายหน้า ยกเว้น ยานยนต์และรถจักรยานยนต์ ส่วนสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจการขายปลีก ยกเว้น ยานยนต์ รถจักรยานยนต์ รวมทั้งการซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน และสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจการขาย ยานยนต์และรถจักรยานยนต์ รวมทั้งการขายปลีก น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ ยกเว้น การบำรุงรักษา และการซ่อมแซมยานยนต์และรถจักรยานยนต์ มีประมาณร้อยละ 33.4 และ 22.1 ตามลำดับ

แผนภูมิ 1 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า จำแนกตามหมวดธุรกิจ

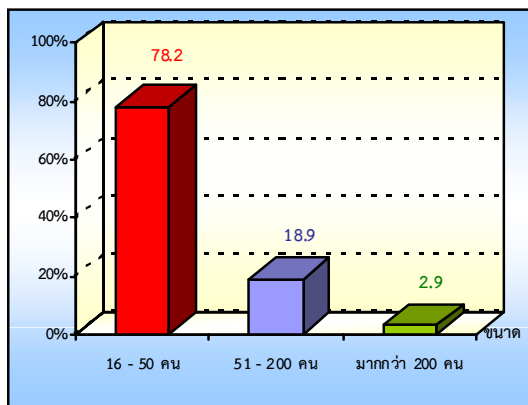

- หมวด 50 การขายยานยนต์และรถจักรยานยนต์ รวมทั้งการขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ ยกเว้น การบำรุงรักษา และการซ่อมแซมยานยนต์และรถจักรยานยนต์
- หมวด 51 การขายส่งและการค้าเพื่อค่านายหน้า ยกเว้น ยานยนต์ และรถจักรยานยนต์
- หมวด 52 การขายปลีก ยกเว้น ยานยนต์ รถจักรยานยนต์ รวมทั้งการซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน

2. ขนาดของสถานประกอบการ (จำนวน คนทำงาน)

สถานประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.2) เป็นสถานประกอบการที่มีคนทำงาน 16 – 50 คน และคนทำงาน 51 – 200 คน มีร้อยละ 18.9 สำหรับสถานประกอบการที่มีคนทำงานมากกว่า 200 คน มีเพียงร้อยละ 2.9

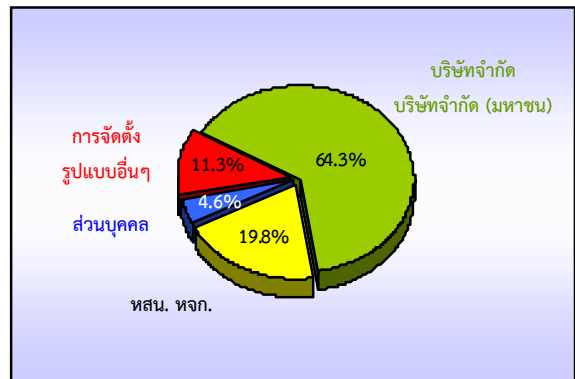
แผนภูมิ 2 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ
(จำนวนคนทำงาน)

3. รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.3) มีรูปแบบการจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) ที่มีรูปแบบการจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และการจัดตั้งในรูปแบบอื่นๆ เช่น สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน และกลุ่มแม่บ้าน ประมาณร้อยละ 19.8 และ 11.3 ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการที่มีรูปแบบการจัดตั้งเป็นส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล มีเพียงร้อยละ 4.6

แผนภูมิ 3 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย

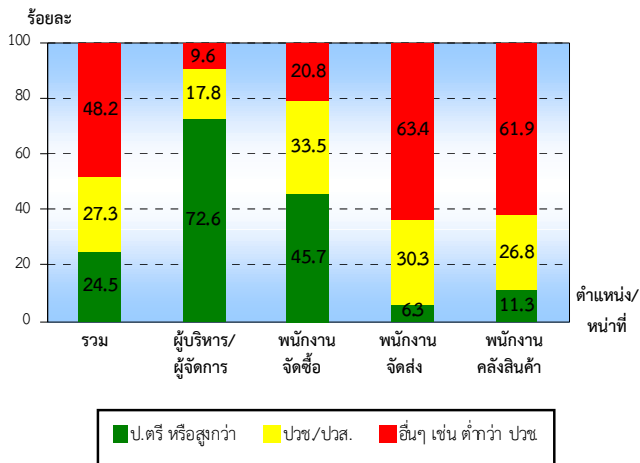

4. จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์

ผลจากการสำรวจในภาพรวมทั้งประเทศ พบว่า สถานประกอบการภาคการค้ามีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ จำนวนทั้งสิ้น 244,643 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ของจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานคลังสินค้า จำนวน 103,032 คน (ร้อยละ 42.1) รองลงมาเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานจัดส่ง จำนวน 68,181 คน (ร้อยละ 27.9) ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ในตำแหน่งผู้บริหาร/ผู้จัดการ และตำแหน่งพนักงานจัดซื้อมีจำนวน 38,456 คน และ 34,974 คน หรือร้อยละ 15.7 และ 14.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาของพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์นั้น พบว่าพนักงานจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า มีจำนวน 59,840 คน (ร้อยละ 24.5) ระดับ ปวช./ปวส. จำนวน 66,837 คน (ร้อยละ 27.3) ส่วนที่จบการศึกษาระดับอื่นๆ เช่น ต่ำกว่า ปวช. จำนวน 117,966 คน (ร้อยละ 48.2)

แผนภูมิ 4 ร้อยละของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์
จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา

5. สัดส่วนค่าตอบแทนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์

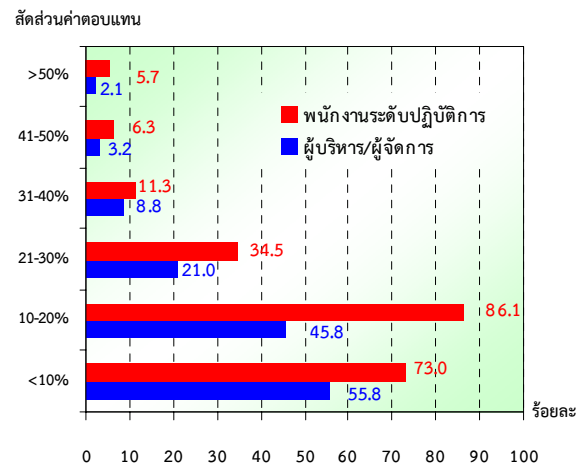
• ผู้บริหาร/ผู้จัดการ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนค่าตอบแทนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์เทียบกับค่าตอบแทนทั้งสิ้นนั้น สถานประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.8) ให้ค่าตอบแทนบุคลากรน้อยกว่า 10% ของค่าตอบแทนทั้งสิ้น รองลงมาร้อยละ 45.8 สถานประกอบการให้ค่าตอบแทนบุคลากรระหว่าง 10 – 20% และสถานประกอบการร้อยละ 21.0 ให้ค่าตอบแทนระหว่าง 21 – 30% ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14.2 สถานประกอบการให้ค่าตอบแทนมากกว่า 30%

• พนักงานระดับปฏิบัติการ

สำหรับพนักงานระดับปฏิบัติการนั้น พบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.1) ให้ค่าตอบแทนบุคลากรระหว่าง 10 – 20% ของค่าตอบแทนทั้งสิ้น รองลงมาร้อยละ 73.0 สถานประกอบการให้ค่าตอบแทนบุคลากรน้อยกว่า 10% และสถานประกอบการร้อยละ 34.5 ให้ค่าตอบแทนระหว่าง 21 – 30% ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 23.3 สถานประกอบการให้ค่าตอบแทนมากกว่า 30%

แผนภูมิ 5 ร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตาม
สัดส่วนค่าตอบแทนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ และตำแหน่ง/หน้าที่

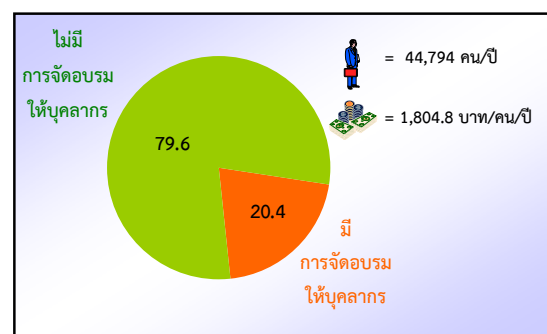

หมายเหตุ : สถานประกอบการ 1 แห่ง สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

6. การจัดอบรมหรือให้ความรู้ด้านโลจิสติกส์

จากการสำรวจสถานประกอบการภาคการค้าทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 13,379 แห่ง พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่มียุบายให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานด้านโลจิสติกส์ สำหรับสถานประกอบการที่ส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมมีเพียงร้อยละ 20.4 ของจำนวนสถานประกอบการทั้งสิ้น ส่วนบุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมและงบประมาณ/ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมของสถานประกอบการนั้น พบว่า ในปี 2552 สถานประกอบการภาคการค้าทั่วประเทศ มีบุคลากรที่เข้ารับการอบรมด้านโลจิสติกส์จำนวน 44,794 คนต่อปี โดยใช้งบประมาณ/ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมประมาณ 1,804.8 บาท/คน/ปี

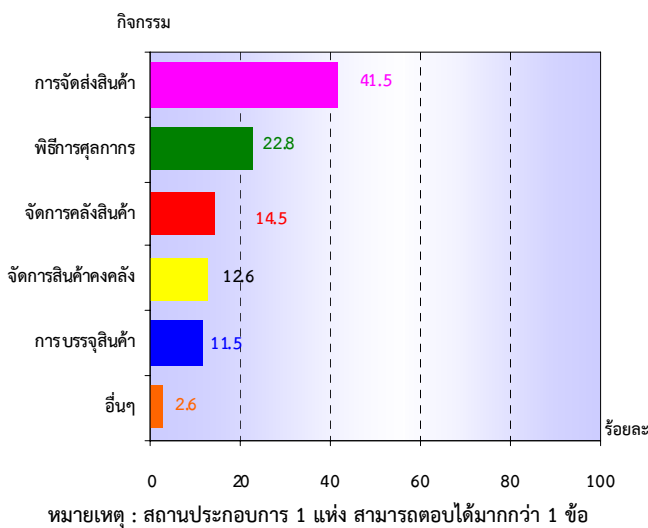
แผนภูมิ 6 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
ที่มีการจัดอบรมหรือให้ความรู้ด้านโลจิสติกส์กับบุคลากร

7. การว่าจ้างให้บุคคล/ผู้ประกอบการภายนอก ดำเนินการด้านโลจิสติกส์

กิจกรรมด้านโลจิสติกส์ที่สถานประกอบการ ภาควิชาการว่าจ้างให้บุคคล/ผู้ประกอบการ ภายนอกดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดส่งสินค้า (ร้อยละ 41.5) รองลงมาได้แก่ พิธีการศุลกากร ประมาณร้อยละ 22.8 ส่วนกิจกรรมจัดการ คลังสินค้า การจัดการสินค้าคงคลัง และการบรรจุ สินค้า มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ประมาณร้อยละ 14.5 12.6 และ 11.5 ตามลำดับ

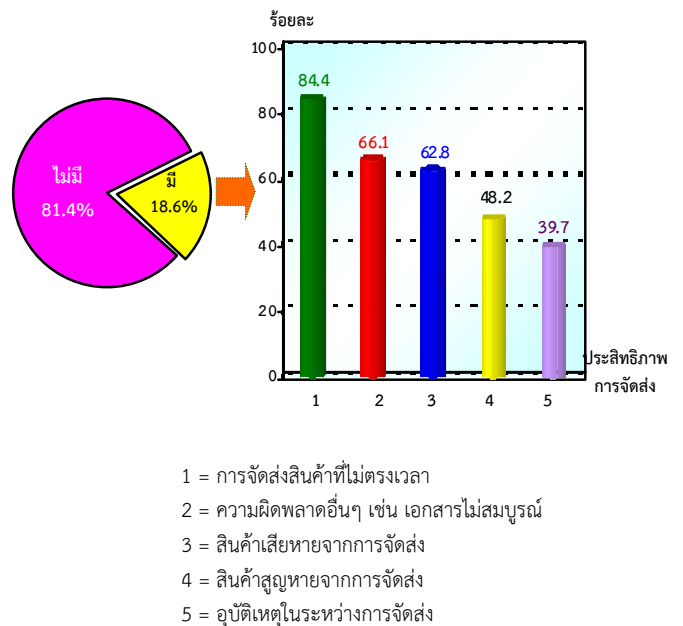
แผนภูมิ 7 ร้อยละของสถานประกอบการภาควิชาการ ที่ว่าจ้างให้บุคคล/ผู้ประกอบการภายนอก ดำเนินการด้านโลจิสติกส์ จำแนกตาม กิจกรรมด้านโลจิสติกส์

8. การวัดประสิทธิภาพการจัดส่งสินค้าของสถานประกอบการ

สถานประกอบการภาควิชาการค่าประมาณ ร้อยละ 18.6 มีการวัดประสิทธิภาพการจัดส่ง สินค้าซึ่งพิจารณาจากเที่ยวการจัดส่งสินค้า โดย สถานประกอบการในกลุ่มนี้มีการจัดส่งสินค้าที่ ไม่ตรงเวลา ร้อยละ 84.4 มีความผิดพลาดอื่นๆ เช่น เอกสารไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 66.1 และสินค้า เสียหายจากการจัดส่ง ร้อยละ 62.8

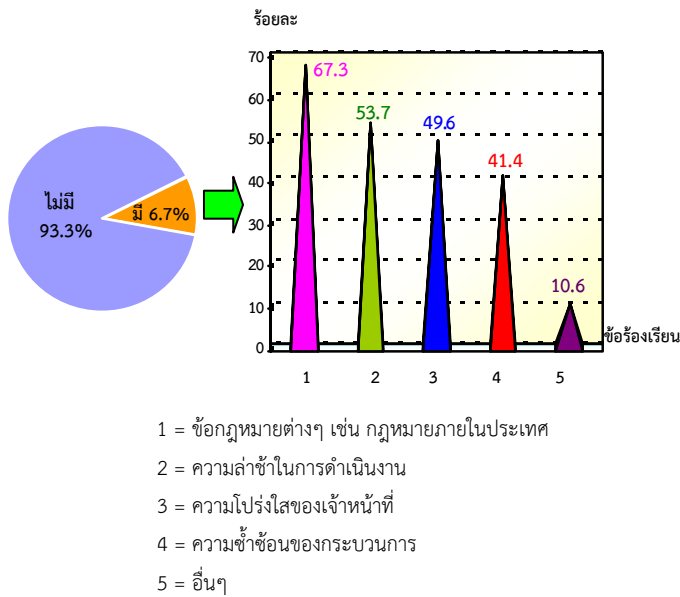
แผนภูมิ 8 ร้อยละของสถานประกอบการภาควิชาการ ที่มีการวัดประสิทธิภาพการจัดส่งสินค้า จำแนกตามสัดส่วนของเที่ยวการจัดส่งสินค้า

9. ปัญหาข้อร้องเรียนในการดำเนินพิธีการศุลกากร

สำหรับปัญหาข้อร้องเรียนในการดำเนิน พิธีการศุลกากรนำเข้าและส่งออกนั้น มี ผู้ประกอบการภาควิชาการทั่วประเทศเพียงร้อยละ 6.7 ที่มีข้อร้องเรียนในเรื่องดังกล่าว โดยในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.3) ประสบปัญหาข้อ ร้องเรียนในเรื่องข้อกฎหมายต่างๆ เช่น กฎหมาย ภายในประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ รองลงมาเป็นเรื่องของความล่าช้าในการ ดำเนินงานและความโปร่งใสของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 53.7 และ 49.6 ตามลำดับ

แผนภูมิ 9 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
จำแนกตามปัญหาข้อร้องเรียนในการดำเนิน
พิธีการศุลกากรนำเข้าและส่งออก

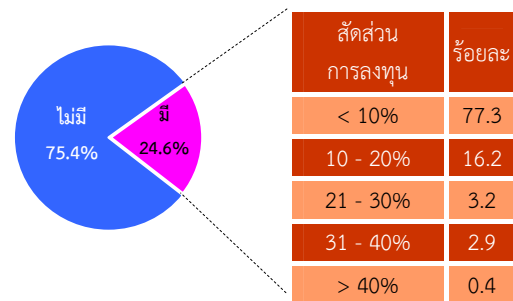
หมายเหตุ : สถานประกอบการ 1 แห่ง สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

10. การลงทุนในอุปกรณ์เครื่องมือด้านโลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ โลจิสติกส์

• อุปกรณ์เครื่องมือด้านโลจิสติกส์

สถานประกอบการภาคการค้าทั่วประเทศ
ประมาณร้อยละ 24.6 มีการลงทุนในอุปกรณ์
เครื่องมือด้านโลจิสติกส์ โดยสถานประกอบการใน
กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.3) มีสัดส่วนการลงทุน
ในอุปกรณ์เครื่องมือด้านโลจิสติกส์น้อยกว่า 10%
รองลงมาเป็นสถานประกอบการที่มีการลงทุน
ระหว่าง 10 – 20% มีประมาณร้อยละ 16.2 ส่วน
ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 6.5 สถานประกอบการมี
สัดส่วนการลงทุนที่มากกว่า 20%

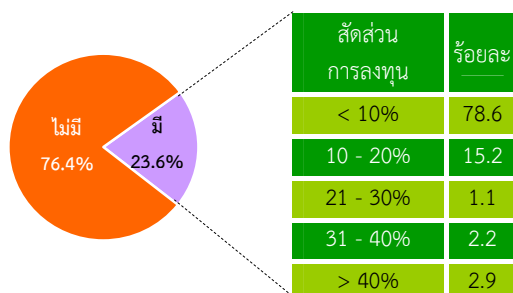
แผนภูมิ 10 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
จำแนกตามสัดส่วนการลงทุนในอุปกรณ์
เครื่องมือด้านโลจิสติกส์

• เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ โลจิสติกส์

สำหรับการลงทุนในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการจัดการโลจิสติกส์ของสถาน-
ประกอบการภาคการค้าทั่วประเทศ นั้น พบว่า
สถานประกอบการมีการลงทุนในเรื่องดังกล่าวเพียง
ร้อยละ 23.6 ซึ่งในจำนวนนี้ สถานประกอบการ
ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.6) มีสัดส่วนการลงทุนในการ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการโลจิสติกส์ที่
น้อยกว่า 10% รองลงมาเป็นสถานประกอบการที่มี
การลงทุนระหว่าง 10 – 20% ซึ่งมีประมาณร้อยละ
15.2 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 6.2 สถาน-
ประกอบการมีสัดส่วนการลงทุนที่มากกว่า 20%

แผนภูมิ 11 ร้อยละของสถานประกอบการภาคการค้า
จำแนกตามสัดส่วนการลงทุนในการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ
โลจิสติกส์

11. ข้อมูลที่สำคัญด้านศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ของสถานประกอบการภาคการค้า

รายการข้อมูลที่สำคัญ	ปี 2552
จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	13,379
สัดส่วนของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ต่อบุคลากรทั้งสิ้น (คน)	0.3
ระดับการศึกษาของบุคลากรด้านโลจิสติกส์ (คน)	
● ผู้บริหาร/ผู้จัดการ	
- ปริญญาตรี	27,910
- ปวช./ปวส.	6,864
- อื่นๆ เช่น ต่ำกว่า ปวช.	3,682
● พนักงานระดับปฏิบัติการ	
- ปริญญาตรี	31,930
- ปวช./ปวส.	59,973
- อื่นๆ เช่น ต่ำกว่า ปวช.	114,284
ร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามสัดส่วนค่าตอบแทนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ต่อค่าตอบแทนทั้งสิ้น ^{1/}	
● ผู้บริหาร/ผู้จัดการ	
< 10%	55.8
10 – 20%	45.8
21 – 30%	21.0
31 – 40%	8.8
41 – 50%	3.2
> 50%	2.1
● พนักงานระดับปฏิบัติการ	
< 10%	73.0
10 – 20%	86.1
21 – 30%	34.5
31 – 40%	11.3
41 – 50%	6.3
> 50%	5.7
สัดส่วนของบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมด้านโลจิสติกส์ต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ (คน)	0.2
ร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามสัดส่วนการว่าจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการด้านโลจิสติกส์ ^{1/}	
< 10%	15.4
10 – 20%	22.4
21 – 30%	8.3
31 – 40%	2.2
41 – 50%	6.3
> 50%	50.8

11. ข้อมูลที่สำคัญด้านศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ของสถานประกอบการภาคการค้า (ต่อ)

รายการข้อมูลที่สำคัญ	ปี 2552
ร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามสัดส่วนการลงทุนในอุปกรณ์เครื่องมือด้านโลจิสติกส์	
< 10%	77.3
10 – 20%	16.2
21 – 30%	3.2
31 – 40%	2.9
> 40%	0.4
ร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามสัดส่วนการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการโลจิสติกส์	
< 10%	78.6
10 – 20%	15.2
21 – 30%	1.1
31 – 40%	2.2
> 40%	2.9

หมายเหตุ : ^{1/} สถานประกอบการ 1 แห่ง สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสำรวจข้อมูลศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ภาคการค้า พ.ศ. 2553

12. สรุปผลข้อเสนอแนะ

ผลจากการสำรวจข้อมูลศักยภาพพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ภาคการค้า พ.ศ. 2553 เป็นการแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและบุคลากรในภาคการค้า ซึ่งจะเห็นได้จากผลการสำรวจที่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.2) จบการศึกษาระดับต่ำกว่า ปวช. โดยเฉพาะพนักงานจัดส่งและพนักงานคลังสินค้านั้น จบการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับ ปวช. ในสัดส่วนที่สูงเกินร้อยละ 50 ทั้งนี้คงเป็นเพราะผู้ประกอบการไทยยังมองงานด้านโลจิสติกส์เป็นงานลักษณะปฏิบัติการมากกว่างานบริหารจัดการ และยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้พนักงานไปฝึกอบรมหรือให้ความรู้ด้านโลจิสติกส์ค่อนข้างน้อยจะเห็นได้จากการที่มีสถานประกอบการเพียงร้อยละ 20.4 จากสถานประกอบการทั้งสิ้นที่มีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมและมีบุคลากรที่เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 44,794 คนในปี 2552 โดยใช้งบประมาณ/ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมประมาณ 1,804.8 บาท/คน/ปี

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังคงจัดการงานด้านโลจิสติกส์เอง ซึ่งจะเห็นได้จากผลการสำรวจว่าสถานประกอบการมีการจ้างให้บุคคล/ผู้ประกอบการภายนอกดำเนินการด้านโลจิสติกส์ในแต่ละกิจกรรมมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 50 ทั้งนี้ กิจกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีการจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการมากที่สุด คือ กิจกรรมการจัดส่งสินค้า รองลงมาเป็นพิธีการศุลกากร ซึ่งสองกิจกรรมนี้เป็นงานที่มีรายละเอียดมากและจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการ

สำหรับความต้องการที่จะให้ภาครัฐช่วยเหลือนั้น ผู้ประกอบการมีความต้องการให้รัฐช่วยเหลือโดยการจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้ด้านโลจิสติกส์แก่บุคลากรโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ เช่น ราคาน้ำมัน ค่าขนส่ง เป็นต้น